

VI Col·loqui Internacional sobre Verdaguer, «Verdaguer: llengua, retòrica i poètica» (10-12 de novembre de 2005)

CONVOCATÒRIA

*Justificà la seva vida simplement, titànicament,
tornant armada de possibilitats contra els segles
la llengua que havia rebut desvalguda del seu poble*
(Carles Riba, 1945)

L'herència de Verdaguer està plenament assumida en la vida de les lletres catalanes. Tant si es tracta de poesia com de prosa l'obra de Verdaguer és considerada fundacional. En el segle XIX va fer viable una literatura catalana culta. Al llarg del segle XX va il·luminar, malgrat totes les dificultats, una veritable època d'or. Avui, començant el segle XXI, encara és per als escriptors i els usuaris del català un dels principals referents de la tradició literària contemporània. Per dir-ho en termes generalment acceptats, poetes de primer ordre com Maragall, Carner, Foix, Riba, Sagarra, Espriu, Vinyoli, Ferrater, Martí i Pol, tenen un fonament inicial en l'obra de Verdaguer. I, si parléssim de prosa, els noms desbordarien una llista que comencés en Ruyra i compregués Pla, Calders, Rodoreda.

Tot i així, «la llengua de Verdaguer» ha esdevingut entre els crítics i els erudits un tòpic més al·ludit que no pas estudiat. I, quan és estudiada, ho és més com un repertori de recursos taxonòmics que no com la trama i l'òrbit d'una obra d'art de la literatura catalana. És en les seves grans obres de poesia i de prosa on rau el caràcter fundacional de la llengua de Verdaguer.

La funció poètica i la funció retòrica donen ànima a la llengua. D'una banda, com que amb el llenguatge no podem reproduir la realitat del món, creem uns altres mons: fem el que anomenem, d'Aristòtil ençà, mimesi o imitació, d'on brolla tota poesia. D'altra banda, com que amb la veritat, és a dir amb la identitat de paraula i fets, no persuadim ni creem bellesa, el llenguatge ha generat la funció retòrica.

El VI Col·loqui sobre Verdaguer es proposa d'estudiar l'ascendent del llegat verdaguerià, lingüístic, retòric i poètic, la seva riquesa i la seva vitalitat, en la tradició literària catalana.

Per tot això el VI Col·loqui s'organitza en els següents àmbits temàtics:

Els codis disponibles. Les fonts i els models. Les reflexions sobre la llengua literària. El Romanticisme i la llengua literària. Gramàtiques. Retòriques. Diccionaris.

El pensament i les actituds de Verdaguer. Les relacions de Verdaguer: Balari i Jovany, Aguiló, Collell, Milà i Fontanals, Matheu, Rubió i Ors, Llorens i Barba, Coll i Vehí, etc.

L'escriptura de Verdaguer. L'anàlisi de la creació literària verdagueriana. Pragmàtica de la literatura de Verdaguer. L'ús de la prosa i l'ús de la poesia. Registres lingüístics. Estudi del lèxic verdaguerià. Qüestions de dialectologia en Verdaguer. Morfologia i sintaxi. Mètrica. Prosòdia. Fonètica. Estil. Usos gràfics de Verdaguer.

La projecció de l'escriptura de Verdaguer. El llegat de Verdaguer en el llenguatge literari, en la lexicografia catalana, en la gramatografia i en la preceptiva. La fortuna de Verdaguer en el debat literari.

PROGRAMA DEL VI COL·LOQUI INTERNACIONAL SOBRE VERDAGUER

Verdaguer: llengua, retòrica i poètica
Barcelona-Vic-Folgueroles, 10-12 de novembre de 2005

DIÏJOUS, 10 DE NOVEMBRE

Tarda (Institut d'Estudis Catalans. Sala Prat de la Riba)

Sessió d'inauguració

18,30 h - Parlaments protocol·laris

Conferència inaugural:

Joan Veny, *Llengua i territori en l'obra de Verdaguer*

DIVENDRES, 11 DE NOVEMBRE

Matí (Universitat de Vic. Campus de la Torre dels Frares, c. de la Laura, 13)

9 h – Recepció i inscripcions

10 h – (Aula Magna)

Ponència:

Pere Ramírez Molas, *Estructures rítmiques a la prosa de Verdaguer*

11 – 11,30 h – Descans (Sala de professors)

11,30 – 12,45 h – *Comunicacions*

AULA MAGNA

1. Marie-Claire Zimmerman, *Mètrica i retòrica en Canigó*
2. Joan Alegret, *La mètrica de L'Atlàntida i Canigó*

AULA 21

3. Ignasi Moreta, «*Vora la mar*»: *romanticisme, autobiografia i retòrica*
4. Laia Noguera i Clofent, *Els idil·lis de Verdaguer: mística, bucolisme i cançó popular*
5. M. Carme Bernal / M. Àngels Verdaguer, *Del vers al poema, a propòsit de Roser de tot l'any i de Flors del Calvari*

AULA 22

6. Jordi Malé, *De l'humor al sarcasme. Registres de la prosa verdagueriana*
7. Llorenç Soldevila, *De Francesc Matheu a Josep Miracle (1913-1936): arcaisme i modernitat en l'edició d'obres completes de Jacint Verdaguer**
8. M. Pilar Perea, *Aproximació a la morfologia flexiva en l'obra de Jacint Verdaguer*

13 h – (Aula Magna)

Conferència plenària:

Amadeu Viana, *L'aigua i l'incomprensible: retòrica i argumentació a L'Atlàntida*

Tarda (Universitat de Vic. Campus de la Torre dels Frares, c. de la Laura, 13)

* No es pogueren llegir per causes diverses les comunicacions de Soldevila i Vellvehí.

16 h - (Aula Magna)

Ponència:

Albert Rossich, *Els dos registres lingüístics de la poesia de Verdaguer*

17 - 17,30 h - Descans (Sala de professors)

17,30 - 18,45 h - Comunicacions

AULA MAGNA

9. Emili Casanova, *La creativitat lèxica en la llengua literària de Verdaguer*
10. Jordi Ginebra, *Sobre la riquesa lèxica de Verdaguer: una primera prospecció quantitativa*
11. Carles Castellanos / Gabriel Bibiloni / Lluís Marquet, *Algunes consideracions entorn del procés d'elaboració de la llengua catalana, prenent com a referència l'elaboració verdagueriana*
12. Joan Requesens, *El mot "zumzada" en l'obra de J. Verdaguer*

AULA 21

13. Rafael Roca Ricart, *La commemoració del centenari del naixement de Jacint Verdaguer a València (1945)*
14. Daniel Casals, *La recuperació del radioteatre català durant el franquisme: representació del Canigó, de Jacint Verdaguer; a Ràdio Barcelona (1945)*
15. Ramon Pinyol / Pere Quer, *Les aportacions de Verdaguer a la llengua literària segons els seus coetanis*

AULA 22

16. Jaume Vellvehí i Altimira, *La relació de Jacint Verdaguer i Terenci Thos i Codina. Dues cartes inèdites de Verdaguer**
17. Joan Cuscó, *Les idees estètiques de la Renaixença i l'obra de Verdaguer (Milà i Fontanals, Llorens i Barba, Coll i Vehí i Jacint Verdaguer)*
18. Abelard Saragossà, *Notes sobre la sintaxi de Jacint Verdaguer*

* No es pogueren llegir per causes diverses les comunicacions de Soldevila i Vellvehí.

19 h - (Aula Magna)

Ponència:

Margarida Aritzeta, *La poètica de la ficció en l'obra èpica*

DISSABTE, 12 DE NOVEMBRE

Matí (Sala de Plens de l'Ajuntament de Folgueroles)

9,45 - 11 h - *Comunicacions*

(Sala de Plens de l'Ajuntament de Folgueroles)

19. Josep Gallart, *Els erudits rossellonesos del segle XIX i Jacint Verdaguer*:

Codis disponibles: estudis, gramàtiques i diccionaris

20. Pep Vila, *Una versió francesa de «Los dos campanars» de Verdaguer*

21. Joan Requesens, *Les dedicatòries de Jacint Verdaguer a Marià Aguiló*

22. Isidor Cònsul, «260 duros als pobres d'Andalusia» (*Notes sobre Verdaguer i els negocis editorials*)

Sessió de clausura (Sala de Plens de l'Ajuntament de Folgueroles)

11,30 h - Conferència:

Josep Massot, *Verdaguer i els escriptors mallorquins*

13 h - Recepció a la Casa Museu Verdaguer (c. Major, 7, Folgueroles)

Visita a l'exposició temporal: *Paisatges traçats per Verdaguer*

A la Casa Museu Verdaguer hi hagué exposat el quadre *Verdaguer pastoret* de **Jaume Pahissa i Laporta (1847-1928)**, que fou propietat de Rafael Patxot i Jubert. Donació de Núria Carreras-Patxot.

CONCERT

Lo cor de l'home és una mar. Poemes de Jacint Verdaguer musicats i interpretats per **Joan Josep Mayans** (cant, guitarres i viola de roda), amb l'acompanyament de **Xavier Pallàs** (violí, mandolina i acordió)

Programa: *A la Verge del Mont, Lo pare Falgars, Balada de Mallorca, Lo violí de sant Francesc, Sant Francesc s'hi moria, La fada de Roses, Cant de Gentil, Lli / Lo gira-sol, A un rossinyol de Vallvidrera, Los dos campanars* (fragment)

Joan Josep Mayans (Eivissa, 1961) és professor de música a l'IES Montsacopa d'Olot des de 1984. Entre 1991 i 1997 va ser director musical del grup **Til·ler** de música tradicional catalana. Des de 1988 és director de la **Coral Croscat** d'Olot, formació que ha dirigit en més d'un centenar de concerts i amb la qual ha interpretat, entre altres obres, el *Llibre Vermell de Montserrat* i l'òpera *Dido i Eneas*, d'Henry Purcell.

Joan Josep Mayans va començar a musicar poemes el 1983, a partir de la troballa del poemari de Miquel DescLOT *Cançons de la lluna al barret*. Després van venir les musicacions d'**Emily Dickinson** i **John Keats** en versió de **Marià Manent**. El 1995 va començar a treballar amb poemes de **J. V. Foix** i, el 1998, amb poemes de **Joan Teixidor**.

L'any 2002, després de diversos apropaments a la poesia de **Jacint Verdaguer**, Joan Josep Mayans va culminar la musicació de dotze poemes i els va presentar al santuari de la Mare de Déu del Mont el vespre del 15 de desembre. Actualment el recital **Lo cor de l'home és una mar** inclou ja quinze poemes de Verdaguer i constitueix una autèntica antologia cantada del nostre gran clàssic romàntic.